

ATATÜRK'ÜN DIŞ POLİTİKA İLKELERİ

AYDIN CAN
Ç.Ü. ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

a. Milliyetçilik- Milli Dış Politika

Atatürk büyük bir Türk Milliyetçisidir. Atatürk kendisinin Türklüğüyle iftihar ettiği gibi, Türklüğü ve Türk Milliyetçiliğini, Türk Milleti'nin başlıca iftihar haline getirmeye çalışmıştır. Atatürk Türk Milletine ve Türklüğe olan bağlılığı ve inancını her fırsatta dile getirmiş ve Milliyetçilik ilkesini içte olduğu gibi dış politikada da ön palan çıkarmıştır. **“Benim hayatta yegane fahrim (övüncüm), servetim Türklükten başka bir şey değildir.”**¹ diyen Atatürk dış politikada Milliyetçilik ilkesini Milli Mücadele ve Cumhuriyet dönemlerinde iki farklı şekilde tatbik etmiştir.

Milli Mücadele döneminde Milliyetçilik ilkesinin uygulanması “Milli Devlet “ kavramı şeklinde tatbik edilirken Cumhuriyet dönemi dış politikasında “Türkiye'nin menfaatlerini her şeyin üstünde tutma” şeklinde uygulanmıştır.

Atatürk 28 Ocak 1920 tarihli Misak-ı Milli'yi esas alarak Milli topraklar üzerinde tamamen Türk Milletine dayalı “Milli Devlet” kavramını ileri sürerken, Türk milletinin kendi öz güvenini kazanması için de büyük çaba harcamıştır. Çünkü Osmanlı devletinin temelini teşkil eden Türk Milleti son yüzyılda adeta unutulmuştu. Milli Mücadelenin temel dayanağı olan Milliyetçilik ilkesi Cumhuriyetin ilanından sonra dış politikada Türkiye Cumhuriyetin ve Türk Devletinin Milli menfaatlerinin korunması şeklinde tatbikata konulmuştu. Atatürk bu konuda şöyle demektedir. “Milletlerin siyasetinde ancak menfaatler vardır. Kimsenin kimseye dost olamayacağını bilelim.”² (**M. Kemal Cumhurbaşkanı**

¹ -Fahir Armaoğlu ,”Atatürk’ün Dış Politika İlkeleri”,**Atatürk’ün Ölümünün 50. Yılı Sempozyumu, (31 Ekim-1 Kasım 1988)** Ankara 1989 ,s.164

² - F. Armaoğlu,”Atatürk’ün Dış Politika İlkeleri” **Atatürk’ün Ölümünün 50.Yılı Sempozyumu (31 Ekim –1 Kasım 1988)** Ankara 1989,s.166;M. Kemal Cumhurbaşkanı seçildikten sonra da resmi ziyaretler için ülkenin sınırları dışına çıkmamış, yabancı devlet başkanlarını ülkesinde kabul etmiştir, E. Kuran, **Atatürkçülük Üzerine Denemeler**, Ankara 1981,s.27-28

seçildikten sonra da resmi ziyaretler için ülkenin sınırları dışına çıkmamış, yabancı devlet başkanlarını ülkesinde kabul etmiştir.)

Atatürk Türkiye için öngördüğü “Milli dış politikayı” “Milli siyaset” olarak ifade etmiştir. Milli siyaseti Atatürk şu şekilde açıklamıştır.

“ Bizim açık ve uygulama imkanı gördüğümüz siyasi meslek Milli siyasettir. Dünyanın bugünkü şartları ve asırların dimağ ve karakterlerde topladığı hakikatler karşısında hayalperest olmak kadar büyük hata olamaz. Milletimizin güçlü, mutlu ve devamlı yaşayabilmesi için devletin tamamen milli siyaset takip etmesi ve bu siyasetin iç teşkilatımıza uygun olması ve ona dayanması lazımdır.

Milli siyaset dediğimiz zaman, kastettiğim mana şudur: Kendi Milli sınırlarımız içinde , her şeyden önce kendi gücümüze, kuvvetimize dayanarak varlığını muhafaza etmek sureti ile millet ve memleketin saadet ve imarına çalışmak... Aşırı emelleri peşinde Milleti meşgul etmemek ve zarara sokmamak.”³

Milli dış politikayı tarif eden bu sözlerden, şu unsurları çıkarmak mümkündür. Öncelikle milli siyaset, tatbik kabiliyeti olan bir dış politikadır. Yine Milli siyaset kendi kuvvetine dayanmaktadır. Bir başka unsur da Milli sınırlar içinde kalmayı esas alır. Ancak bir bütünlük içinde değerlendirildiğinde “Milli sınırlar” sözü Türkiye’nin dış politikasını frenleyici bir unsur değildir. Ayrıca gerçekçilik ve eşitlik unsurları da milli siyasetin ihtiva ettiği unsurlar arasında yer alır.⁴ (Atatürk **“Dünyanın bize hürmet göstermesini istiyorsak evvela bizim kendi benliğimiz ve milliyetimize bu hürmeti hissen, fikren, fiilen bütün iş ve hareketlerimizle gösterebilmeliyiz.,bilelim ki milli benliğini bulamayan milletler başka milletlerin avıdır.”**demiştir.(1923))

Ancak Atatürk’ün uygulamaya çalıştığı Milliyetçilik çizgisinde kesinlikle aşırılık görülmez. 1920’ lerden itibaren İtalya sonra da Almanya örneklerindeki gibi ırkçılığa varan milliyetçilik akımları ile Atatürk’ün Milliyetçilik akımları ile Atatürk’ün milliyetçilik anlayışı bağdaşmaz. Atatürk daima insaniyetçi değerler önem vermiş,⁵ (**“İnsanları mesut edeceğim diye onları birbirlerine boğazlatmak gayri insani ve son derece teessüfe şayan bir sistemdir.”**) dünyadaki bütün milletleri birbirleriyle akraba gibi görmüştür.⁶ (**“Bugün bütün dünya milletleri aşağı yukarı akraba olmuşlardır ve olmakla meşguldürler. Bu**

³ - İsmet Giritli, “Nutukta İç ve Dış Politika” Atatürk’ün Büyük Söylevi’nin 50.Yılı Semineri, Bildiriler Tartışmalar, Ankara 1980 s.190-191; F. Armaoğlu, „Atatürk’ün Dış Politika İlkeleri”Atatürk’ün Ölümünün 50.Yılı Sempozyumu (31 Ekim –1 Kasım 1988) Ankara 1989, s.168

⁴ - F. Armaoğlu, a.g.e., s.,167-168; Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri-II, s.143

⁵ - Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri-II,s.306

itibarla insan mensup olduğu milletin varlığını ve saadetini düşündüğü kadar bütün dünya milletlerinin huzur ve saadetini düşünmeli...”)Atatürk Milliyetçiliği yayılcı ve saldırgan değildir.

b. Bağımsızlık

Ülkenin tam bağımsızlığının sağlanması ve devam ettirilmesi, bütün milletlerin üstünde titizlikle birleştiği temel noktadır. Tam bağımsızlık, siyasi ekonomik, mali adli, kültürel ve her alanda tam bir egemenlik ve özgürlük demektir. Osmanlı Devletinin son dönemlerde her yönden dışa bağımlı hale geldiğini görmüş olan Yeni Türkiye'nin lideri Mustafa Kemal Paşa için, tam bağımsızlık en başta gelen amaçlardan biri olmuştur. Atatürk bağımsızlıktan ne anladığını şu şekilde belirtmiştir.

“Tam bağımsızlık denildiği zaman elbette, siyasi ,mali, iktisadî adlî, askeri, kültürel ve benzeri her hususta tam bağımsızlık ve tam serbestliktir. Bu saydıklarımın herhangi birinde bağımsızlıktan mahrumiyet millet ve memleketin gerçek manasında bütün bağımsızlığından mahrumiyet demektir.”⁷ Tam bağımsızlık ilkesi Milli Mücadelenin ana ilkesi olmuştur. Hatta Milli Mücadele sırasında Atatürk'ün söylediklerinin hemen hemen tamamına yakını bağımsızlık kavramı ile ilgilidir. ⁸

Atatürk, bağımsızlığı, bir milletin ve özellikle Türk Milleti'nin Şeref ve hasiyeti ile yakından ilgili görmüştür. Bu görüşünü Atatürk Nutuk 'ta şöyle ifade etmiştir. **“ Esas, Türk Milleti'nin hasiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır. Bu esas ancak tam bağımsızlığa sahip olmakla temin olunabilir. Ne kadar zengin ve müreffeh olursa olsun, bağımsızlıktan mahrum bir millet, medeni insanlık karşısında uşak olmak mevkiinden daha yüksek bir muameleye layık olamaz.”⁹ Haziran 1922'de bağımsızlıkla ilgili şöyle diyordu: **“Türkiye Halkı asırlardan beri hür yaşamış ve istiklali bir lazıme-i hayatiye telakki etmiş bir kavmin kahraman evlatlarıdır. Bu millet istiklalsiz yaşamamıştır, yaşayamaz ve yaşamayacaktır”****

⁶ - İzzet Öztoprak, “Atatürk, Çağdaşlaşma ve Dış Dünyadaki Etkileri” **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi (A. M. Dergisi) C:1 Kasım 1984, sayı:1**,Ankara 1990,s.288-289 ;”**Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri -II**,s.325-326

⁷ - Mustafa Yılmaz vd. **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi**, Ankara 1998, s.156; Ali Halil, age, s.10 ;İsmet Giritli,”Nutuk'ta İç ve Dış Politika” **Atatürk'ün Büyük Söylevinin 50.Yılı semineri Bildiriler ve Tartışmalar**, s.199

⁸ - F. Armaoğlu, **a.g.m.**, s.168

⁹ - Öztoprak, **Atatürk ,Çağdaşlaşma ve Dış Dünyadaki Etkileri**, s.289; Atatürk savaş yıllarında da bağımsızlığa inancını hiç kaybetmemişti.. **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri-II**,s.38

Atatürk'ün "bağımsızlık ilkesi sadece Milli Mücadele safhasını ilgilendiren bir prensip olmayıp, bütün Türk dış politikasına hakim kıldığı bir ilkedir. Atatürk Türkiye'si ülkenin bağımsızlığının korunmasında Lozan dengesinin sürdürülmesine büyük önem vermiştir.

c. Barışçılık

Atatürk dönemi Türkiye'nin dış politikasında en çok göze çarpan özelliklerinden biri barışçılığıdır. Aslında Türkiye tarihi ve siyasi seyir sonucu barışçı bir politika izlemeye de zorunluydu.¹⁰ (**"Bir ülkenin izlediği dış politikanın analizinde bu politikaya etkileyen unsurlardan olan komşularının sayısı ve bileşimine bakmak gerekir. Tek bir devletle çok uzun zamandan beri dost olduğu A.B.D. ile sınır komşusu olan Kanada gibi devletle, komşularıyla tarihi süreç içerisinde zaman zaman savaşa kadar varan çeşitli anlaşmazlıklara düşmüş, savunulması gereken çok sayıda sınıra sahip Türkiye gibi bir devletin dış politikası farklı olması gerekir."**)

"Yurtta sulh , Cihanda sulh" diye formüle edilen bu ilke Atatürk sonrasında da Türkiye'nin benimsediği temel bir dış politika ilkesidir.¹¹

Lozan Antlaşmasından sonra karşılaştığı önemli dış sorunları da Türkiye barışçı yollarla çözümlenmeyi tercih etmiştir. Barışçı dış politika Türkiye için gerçekçi bir yaklaşımdır. 16 milyonluk nüfusu olan uzun savaşlar sonunda yorgun düşmüş Türkiye'nin Paris düzenini reddeden bir politika izlemesi elde edilenleri de tehlikeye düşürebilirdi. Atatürk dönemi Türk dış politikası temellerinden birini oluşturan barışçılık ilkesi, dış politikada maceraya ve saldırganlığa yer olmadığı, fakat barış istikrar ve huzurun birinci hedef seçilmesi gerektiğini belirtir.

Barışçılık, Atatürk'ün bütün ömrü boyunca savunduğu önemli bir dış politika ilkesiydi. İstilacılara karşı yürüttüğü Milli Mücadelenin en çetin günlerinde bile Atatürk her fırsatta barışın hararetli bir savunucusu olmuştur. Mustafa Kemal, Aralık 1921 de şöyle demiştir. **"Efendiler, siyaset-i hariciyemizde ahar bir devletin hukukuna tecavüz yoktur. Ancak hakkımızı, memleketimizi namusumuzu müdafaa ediyoruz ve edeceğiz."**¹²

¹⁰ - Türkiye Lozan'dan sonra Boğazlarda ve Trakya'da sınırlarını güvene alamamıştı. Batı sınırı güvende olmayan Türkiye elbette barışçı bir politikayı benimseyecekti. S. Duman, "Atatürk Dönemi Ortadoğu Politikası", **Atatürk 4. Uluslar arası Kongresi 25-29 Ekim 1999 Türkistan Kazakistan**, s.7 ;Oral Sander ise bu konuya şöyle yaklaşıyor; Oral Sander, "Ulusçuluk ve Türk Dış Politikasında Barış Unsuru" **Atatürk Haftası Armağanı**, Ankara 1995, s.2

¹¹ - Tahsin Ünal ,**Türk Siyasi Tarihi** , Ankara 1978, s.566

¹² - E.Z. Karal, **Atatürk'ten Düşünceler**, İstanbul 1981, s.131

Yine Mustafa Kemal Mart 1921 de barışla ilgili şu sözleri dile getirmiştir. “ **Hiç kimsenin hakkına tecavüz etmek istemediğimiz gibi diğerleri tarafından da hakkı-hayat ve istiklalimize riayet olunmasından başka bir davamız yoktur. Hudud-u milliyemiz dahilinde müdahale-i ecnebiyeden azade olarak her medeni millet gibi hür yaşamaktan başka bir gayesi olmayan Türk Milletinin hakk-ı meşruu nihayet âlem-i insaniyet ve medeniyet tarafından teslim olunacaktır. Meclisimiz ve hükümeti cenkçü ve maceraperest olmaktan uzaktır. Bilakis sulh ve selameti tercih eder...**”¹³

Mustafa Kemal Milli Mücadele sırasında mecburiyetten dolayı savaştığını Türk Milleti'nin haklı istekleri kabul edildiği anda derhal barışı kabul edeceğini her fırsatta dile getirmiştir.

Atatürk muharebe meydanlarının büyük komutanı ve askerlik sanatının büyük ustası olmasına rağmen, savaşa değil barışa inanmıştır. Milli Mücadeleden yıllar sonra da söylediği şu sözlerle barışa olan inancını samimi olarak vurgulamıştır. “Harpçi olman çünkü harbin acıklı hallerini herkesten iyi bilirim” Yine Mustafa Kemal Paşa

“Harp zaruri ve hayatı olmalı... öldüreceğiz diyene karşı ölmeyeceğiz diye harbe girebiliriz. Lakin Millet hayatı tehlikeye uğramadıkça harp bir cinayettir.”¹⁴ diyerek savaşın hayati durumlarda geçerli olması gerektiğini vurgulamıştır.¹⁵

Atatürk'ün barışçılığı ne pahasına olursa olsun barış demek değildir. Barış korursun diye adaletsiz bir çözüm Atatürk'ün kabul etmediği bir uygulamaydı. Nitekim Milli Mücadele döneminde de Türk Milleti bağımsızlığını ve egemenliğini tam olarak elde edinceye kadar savaşmıştır. Burada da Atatürk'ün adil bir barış için gerektiğinde sonuna kadar savaşı göze aldığı anlaşılmaktadır. Hatta Milli egemenlik ve bağımsızlık elde etmenin en etkili yolunun savaşa hazır olmaktan geçtiği söylenebilir. Eğer barış isteniyorsa, savaşa hazırlıklı olmak , hatta savaş yapmayı göze almak gerekebilir.

Cumhuriyetin ilanından sonra da barışçılık Türk Dış politikasında en temel ilkelerden biri kabul edilmiş ve uygulanmıştır.

Atatürk dünya barışının sağlanması için her milletin kendi huzuru ve refahı kadar, diğer milletlerin de huzurunu düşünmesi gerektiğini belirtir. **Beşeriyetin tümünü bir vücut bir milleti de bunun bir uzvu gibi kabul ederek, parmaktaki bir acıdan bütün vücut etkilendiği gibi, dünyanın herhangi bir yerindeki rahatsızlığın bütün milletleri**

¹³ - E. Z. Karal, *Atatürk'ten Düşünceler* , s.131

¹⁴ - F. Armaoğlu, *a.g.m.*, s. 173

¹⁵ - Gözen, *a.g.m.*,s. S.29-30

etkileyeceğine dikkat çekmiştir.¹⁶ Atatürk'e göre "beynelmilel siyasi emniyetin inkişafı için ilk ve en mühim şart milletlerin hiç olmazsa sulhun muhafazası fikrinde samimi olarak birleşmesidir."¹⁷

ç. Gerçekçilik ve Diyaloga Açık Olma

Atatürk'ün dış politikası dogmatik değil gerçekçidir. Yani sabit fikirlere göre hareket etmez daima gerçeği arar Atatürk, gücünün sınırlarını çok iyi bilip, hedefini de gerçekçi bir biçimde tespit edebiliyordu. Atatürk'ün gerçekliği şu sözlerinde açıkça görülmektedir. **"...Büyük hayaller peşinde koşan, yapamayacağımız şeyleri yapar görünen sahtekar insanlardan değiliz. Büyük ve hayali şeyleri yapmadan yapmış gibi görünmek yüzünden bütün dünyanın husumetini, garazını, kinini bu memleketin ve milletin üzerine çektik.... bütün cihana korku ve telaş veren mefhumlar üzerine koşarak düşmanlarımızın adedini ve üzerimize olan tazyikatı tezyid etmekten ise hadd-i tabiiye(tabii duruma), hadd-i meşrua ruca edelim. Haddimizi bilelim... biz hayat ve istiklal isteyen milletiz. Ve yalnız ve ancak bunun için hayatımızı ibzal ederiz(esirgemenen veririz)."**¹⁸

Atatürk Milli Mücadele döneminde Pan-İslamizm ve Pan-Türkizm'e yönelmek yerine Misak-ı Milli'yi gerçekleştirmeyi tercih etti.

Mustafa Kemal, barışçı anlayışının bir sonucu olarak, Milli Mücadele sırasında bile düşmanla diyalog kapısını açık tutmuştur. Atatürk Milli Mücadele sırasında, düşmanla görüşme fırsatı doğduğunda, bunu milli hedeflerin anlatılması için değerlendirerek kullanmasını bilmiştir. Karşı tarafın milli istekleri kabul ettiği anda da savaşa son vermeye hep hazır olmuştur.¹⁹

Mustafa Kemal iki dünya savaşı arası dönemde, birbirine zıt rejimlerin olduğu uluslararası ortamda, rejim farkı gözetmeden dostluklar kurma anlayışını uygulamıştır. Milli Mücadele sırasında Atatürk, Türk Milleti'nin en büyük rakiplerinden biri olan Sovyet Rusya ile taktiksel bir ittifak içine girmiş ve bu durum milli menfaatlerin gerçekleşmesinde büyük avantaj sağlamıştır.

Milli Mücadele sırasında Mustafa Kemal gerçekçi tutumunu sadece Sovyet Rusya ile olan ilişkilerde değil bütün devletlere karşı izlenen politikada görmekteyiz. T.B.M.M.

¹⁶ -Atatürk'ün bu konu ile ilgili en dikkat çekici konuşması 17 Mart 1937'de Romanya Dışişleri Bakanı Antonesku'nun Ankara ziyareti sırasındaki konuşmasıdır. Bu konuşmanın tam metni için bkz. **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri-II**,s.324-327

¹⁷ -1 Kasım 1932 tarihli bu konuşma için bkz. **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri-I**,s.389 ;"

¹⁸ - E.Z. Karal, **a.g.e.**, s.130 ;U. Kocatürk, **Atatürk**,Ankara 1987,s.184-185

¹⁹ - Ö. Kürkçüoğlu, **a.g.m.**, s.18-19

Hükümeti I. İnönü savaşı sonrasında İtilaf devletlerinin çağrısıyla Londra Konferansı'na Temsilci gönderilmişti, üstelik bu konferansa İstanbul Hükümeti ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti birlikte çağrılmıştı. Bu konferansı Mustafa Kemal itilaf devletleri tarafından tanınma fırsatı olarak kullanmıştır. Ardından Ankara Antlaşması ile Fransa ile savaşa son verilmiştir.

Milli Mücadele sırasında Türkiye'ye karşı, Yunanlıları en fazla destekleyen İngiltere, Cumhuriyetin ilk yıllarında da Türkiye'ye karşı hasmane tutumunu devam ettirmiştir. Hatta Musul sorununda Milletler Cemiyeti'ndeki gücünü de kullanarak Türkiye'ye büyük bir haksızlık yapılmasına neden olmuştu. Buna rağmen Türkiye 1926 da İngiltere ile dostluk antlaşması yapmıştır.

d. Kendi Gücüne Dayanma –İttifaklara Girme

Atatürk Milli siyaseti tarif ederken “kendi gücüne dayanma” ilkesini şu şekilde belirtmiştir: “ **Milli siyaset dediğimiz zaman, kastettiğim mana şudur: kendi milli sınırlarımız içinde her şeyden önce kendi gücümüze kuvvetimize dayanarak varlığını muhafaza etmek sureti ile Millet ve Memleketin saadet ve umranına çalışmak** “²⁰ Atatürk Milli Mücadeleyi başlatırken içinde bulunduğu çok ağır şartlarda bile, kendi gücüne dayanmayı esas almıştır.²¹ **M.Kemal Osmanlı Devleti'nin çöküş sebeplerinden birinin kendi gücüne dayanmaktan uzaklaşmak olduğunu çok iyi tesbit ederek aynı yanlışlığa sürüklenmemeye dikkat etmiştir**

M. Kemal Uluslar arası alanda kendi gücüne dayanmayan ve bunu ortaya koyamayan ülkelerin yaşama hakkına sahip olmayacağı vurgulamıştır.

Atatürk kendi milli gücünü esas almakla beraber, milli gücü takviye bakımından karşılıklı çıkar ve saygıya dayalı ittifaklara da önem vermiştir. Kendi gücünden ziyade büyük devletlerin çıkar çatışmalarından faydalanarak denge politikası izleyen Osmanlı Devleti'nin son dönemi, dostluklara aşırı güvenmenin acı dersleriyle doluydu. Atatürk de Osmanlı'nın son yıllarında bu durumu bizzat yaşamıştı. Bu nedenle de Atatürk yeni Türkiye'nin bu yanlışla düşmemesine özen göstermiştir.²²

²⁰ - Giritli, **a.g.m.**, s.191; **Nutuk-II**,s.436

²¹ -.M. Gönübol –Ö. Kürkçüoğlu, “Atatürk Dönemi Türk Dış Politikasına Genel Bir Bakış” **Atatürkçü Düşünce** , Ankara 1992, s.,1065

²² - Ö. Kürkçüoğlu, **a.g.m.**, s.19

Atatürk kendi gücüne dayanmayı esas alırken gerektiğinde ittifakları girilmesinde karşı değildi.²³ 1936'da Türkiye'nin İngiltere ile Akdeniz Paktı çerçevesinde ittifak teşebbüsünde bulunması Atatürk'ün Milli güç anlayışının tabii bir sonucudur. Ayrıca Balkan Paktı ve 1937 Sadabat Paktları da Atatürk'ün ittifak anlayışıyla ilgilidir.

e. Aktif, Fakat Serüvencilikten Uzak Olma

Hayalci ve maceracı davranışlardan çile çeken Türk Milleti'nin ızdıraplarını çok iyi bilen Atatürk serüvencilikten uzak bir dış politika izlerken, aynı zamanda aktif olmayı da ihmal etmemiştir. Atatürk Türkiye'sinde, dış politikanın iç politikaya devamlı üstünlüğü vardı.²⁴ Özellikle Milli Mücadele yıllarında dış gelişmeler çok yakından takip edilmiş ve çoğuna derhal çok yerinde müdahale edilmiştir. Zaferden sonra da her ne kadar içeride reformlar gündemde önemli bir yeri tutuyor olsa da Türkiye, dış gelişmelere azami ölçüde ilgi göstermiştir. Yıllarca süren yıpratıcı savaşlardan yeni çıkmış olan Türkiye Uluslararası alanda yerini sağlamlaştırmak için dış gelişmeleri yakından takip etmiş ve aktif bir dış politika izlemiştir. Atatürk bölge işbirliğine katılmanın yanı sıra daha geniş paktlara da katılmayı da Milli menfaatlere uygun görmüştür.

1936 Yılında Montrö Boğazlar Sözleşmesi öncesi dönemde görüldüğü gibi aktif bir diplomasi uygulanmış Türkiye 1930'larda Avrupa gelişmeleri hakkında fikrine değer verilen bir ülkeydi.²⁵ 1928 tarihli Briand Kellog Paktı²⁶ konusundaki Türkiye'nin ilgi ve desteği 1934 tarihli Balkan Antantı ve 1937 Sadabat Paktı konusundaki öncü rolü aktif politikanın bir göstergesidir. Ayrıca Hatay konusunda izlediği politika ile yine dost ve komşu bazı İslam ülkelerinin Milletler Cemiyeti'ne katılmasındaki Türkiye'nin çabaları ve başarısı bu çerçevede değerlendirilebilir.²⁷

f. Batılılaşma ve Çağdaşlaşma

²³ -1928 tarihli Briand-Kellog Pakıtına destek vermiş ,1934'de Balkan Paktı'na girmiştir

²⁴ -J. Landau, **a.g.m.**, s.41

²⁵ -M.gönlübol-Ö.Kürkçüoğlu, "Atatürk Dönemi Türk Dış Politikasına Genel Bir Bakış" **Atatürkçü Düşünce** , Ankara 1992 s.,1066

²⁶ - Fransa Dışişleri Bakanı Briand, A.B.D. Dışişleri Bakanı Kellog'a 1927'de iki devlet arasında ebedi bir barış teklifinde bulundu. Kellog bu Öneriyi diğer devletlere de götürdü. Sonuçta 27Ağustos1928'de A.B.D., İngiltere, Almanya, İtalya, Japonya, Polonya,Çekoslovakya ve Belçika arsında Kellog Paktı imzalandı. Aynı yıl Sovyetler Birliği ve Türkiye de pakta katıldı.Paktla savunmaya dayanmayan savaş kanun dışı sayılmıştır.

²⁷ -Türkiye Mısır ve Afganistan'ın Milletler Cemiyeti'ne katılmasında aktif bir rol oynamıştır. **Ayın Tarihi** ,Ekim 1934,s.208

Atatürk Batılılaşma deyimini; çağdaşlaşma , modernleşme, uygarlaşma deyimleriyle eş anlamlı kabul etmiştir. Atatürk dönemi dış politikasını çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmasını öngören batılılaşma ilkesi öteki ilkelerle ayrılmaz bir biçimde bağlıdır.²⁸

Atatürk, Avrupa'nın yüzyıllar boyunca Türkleri dışlayıp kıtanın dışına atmaya çalıştığını bilerek yeni Türkiye'ye batılı bir yapı kazandırmanın adeta bir güvenlik gereği olduğu inancıyla hareket etmiştir. O'na göre Avrupa Ancak benzerlik halindeki bir Türkiye ile bir arada yaşamaya razı olabilirdi.²⁹ **Atatürk savaş meydanlarında kazanılan zaferlerin tek başına bir anlamı ve değeri olmayacağına dikkati çeker “Siyasi ve askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsun iktisat zaferleriyle taçlandırılmazsa elde edilen zaferler sürüp gidemez az zamanda söner düşmanlara karşı en kuvvetli silahımız iktisat hayatındaki sağlamlık ve başarı olacaktır.”**

Dış ilişkilerde Atatürk batıya öncelik tanır. Türkiye'nin çağdaş uygarlık düzeyine kavuşturulmasını “batılılaşma”da görür.

Ülkeler çeşitlidir, ancak uygarlık birdir ve bir milletin ilerlemesi için bu uygarlığa katılması zorunludur. O tarihlerde de uygarlığın en ileri olduğu batı idi. Bu nedenle Atatürk batıya öncelik tanımıştır. Atatürk bunu şöyle belirtir: **“Bizim Siyaset-ı Hariciyemizde herhangi bir devletin hukukuna tecavüz yoktur. Biz ecnebilere karşı hasmane bir his beslemediğimiz gibi, onlarla samimane münasebetler tesis etmek arzusunu. Türkler bütün milletlerin dostudur.”**³⁰

Atatürkçü batıcılık anlayışı, Emperyalizm ile uzlaşmış sıradan bir burjuva batıcılığı ile asla bağdaşmaz. Çünkü Atatürk emperyalizme kesinlikle karşı idi. Hayatının büyük kısmını da emperyalizmle mücadeleyle geçirmişti. Son yüzyıllarda Türk milletini yok etmeye çalışan ona hayat hakkı tanımayan batı Avrupa olduğu halde, modernleşmek için batılılaşmaktan başka bir yol yoktu. Çünkü uygarlık batıda idi. Bu bakımdan “Atatürk batıya rağmen batıcılığı benimsemiştir” denilebilir.³¹

Atatürk batıcılık veya batıya yönelme konusunda batının coğrafya terimi olarak alınmadığını belirtir. Atatürk'de batıda başlamış olan ama batının dışında da yayılan hümanizm, reform, Rönesans gibi hareketlerin tümünün meydana getirdiği insancıl , ulusal ve çağdaş ilerlemelerdir.

²⁸ - Ali Halil. a.g.e., s.12;

²⁹ - Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri-II, s.111

³⁰ -H.B. Dilan , a.g.e., s.7

³¹ -İ. Giritli, a.g.m., s.219 ; zamanında Avrupa da Modernleşmek için bir bakıma doğulaşmıştı çünkü uygarlık o sıralarda doğuda idi.

SONUÇ

Sevgili gençler , içerisine düşeceğiniz her karanlık durumda ışığımız Atatürk İlkeleri ve İnkıpları olacaktır.

Siyasi hakimiyet olmazsa ne kültür kalır ne millet ne de din kalır. Türkiye milletler mezarlığıdır.

Atatürk'ün yaptığı milli mücadeleyi küçümseyenler var. Başkalarının egemenliğinde kalan hiçbir yerde kalkınma olmaz .sömürü olur

Avrupa birleşiyor. ABD Parçalanmaya izin vermedi. Birlik beraberlik olmayınca çözülme kolay olur.

Türkiye halkları yoktur. Türk Halkı vardır. Türkiye devletini kuran Türk halkına Türk Milleti denir.

Türkiye mozaigi diye bir şey yoktur. Türkiye mozaik değildir. Burada bir kültür var.

Bölücülüğün özgürlüğü ve demokrasisi olmaz .Türk devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Bunun dışındaki görüşlerin hoşgörüsü olmaz. Bölücü ve yıkıcıların fikir özgürlüğü olmaz Hiçbir devlet buna müsamaha göstermez.

Türk devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Türkiye laik demokratik bir hukuk devletidir. Yönetim şekli cumhuriyettir. Dili Türkçe , Bayrağı al yıldızlı al bayraktır. Milli marşı İstiklal marşıdır. Başkenti Ankara'dır. Bu hususlar değiştirilemez değiştirilmesi teklif dahi edilemez.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ilelebet yaşayacaktır. Bunu yaşatacak en önemli güç te Atatürk'ün Cumhuriyeti emanet ettiği Türk gençliğidir.

